

відносин, є поєднання і доповнення вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Список літератури

1. Єсінова, Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини [Текст] : навч.-метод. посібник / Н. І. Єсінова. – Х. : ХДУХТ, 2006. – 273 с.
2. Зарплата по минимуму: хто в Європі найбідніший [Електронний ресурс]. – Сейчас. – 2010. – 9 жовтня. – Режим доступу : <<http://www.seychas.ua>>.
3. Об установлении прожиточного минимума и минимальной заработной платы [Електронний ресурс] : Закон України № 1646-VI от 20.10.2009 г. – Режим доступу : <<http://index.minfin.com.ua>>.
4. Про оплату праці [Електронний ресурс] : Закон України // Відомості ВР України. – 1995. – № 17 : [ст. 121 зі змінами згідно Закону № 3258-VI від 21.04.11р.]. – Режим доступу : <<http://zakon.rada.gov.ua>>.
5. Про ратифікацію конвенції міжнародної організації праці №131 про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються [Текст] // Відомості ВР України. – 2006 – № 2/3. – С. 40.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.
© О.В. Прокопова, О.Ю. Ляшенко, 2011.

УДК 652.15 656.11

Н.С. Герасимова, ст. викл.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ

На підставі узагальнення вітчизняного та світового досвіду визначено особливості функціонування міжнародних готельних мереж в Україні на сучасному етапі господарювання.

На основани обобщения отечественного и мирового опыта определены особенности функционирования международных гостиничных сетей в Украине на современном этапе хозяйствования.

The article of generalization of domestic and international experience set of a global hotel chain in Ukraine at the present stage of management.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Подальший соціально-економічний розвиток України можливий за умов розширення внутрішнього ринку і підвищення

конкурентоспроможності національної економіки, її окремих виробництв та галузей. Одним з пріоритетних напрямів такого розвитку країни є туризм, який зараз посідає друге місце в світовій економіці. Україна має всі об'єктивні передумови, щоб стати однією з розвинених туристичних держав світу. Саме туризм здатний подолати розбіжності в розвитку окремих регіонів країни, які значно посилюються останнім часом. Але існує і багато перешкод для цього розвитку, однією з яких є стан готельного господарства, що не відповідає сучасним світовим стандартам.

У зв'язку з політичними та економічними перетвореннями, що відбуваються в Україні, значно розширилися ділові й культурні зв'язки нашої країни зі світом. Це сприяє збільшенню контактів між підприємствами та підвищенню кількості іноземних та вітчизняних туристів, які прибувають в окремі регіони України. Виникла необхідність розміщення гостей у комфортабельних готелях з відповідним рівнем сервісу.

Незважаючи на те, що сфера послуг набуває все більшого розвитку в нашій країні, розвиток і функціонування готельного господарства ускладнюється цілою низкою проблем. Однією з причин подібного протиріччя є відсутність надійної та достовірної інформації про стан ринку готельних послуг та відсутність належного сервісу. Наслідком цього є використання готелів не за призначенням, зниження конкуренції на ринку готельних послуг, що ще більше погіршує стан готельного господарства та затримує вихід України на світовий туристичний ринок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв'язанню теоретичних завдань системи управління підприємств готельної інфраструктури сприяли роботи українських і зарубіжних вчених: О.А. Агеєва, Л.Г. Агафоновой, В.В. Азара, С.І. Байлика, Р.А. Браймера, В.Г. Гуляєва, М.В. Кобяка, С.Н. Лебедько, Б.М. Осадіна, Ю.Н. Смеяна, Р.В. Тюлякова, Г.Н. Угринчука, Д. Уокера, В.Д. Федорченко, О.О. Халізова, А.А. Яновського та ін. Проте питання обліку та аналізу діяльності готельних підприємств не знайшли достатнього висвітлення в науковій літературі. Таким чином потреба в вивченні проблем обліку готельних послуг та необхідність їх вирішення з урахуванням вимог Положень (стандартів) бухгалтерського обліку України в ринкових умовах діяльності підприємств зумовили вибір теми дослідження.

Розвиток готельного комплексу України характеризується адаптацією реформованих підприємств цієї сфери до ринкового середовища, комплексним вирішенням актуальних проблем

підвищення ефективності та конкурентоспроможності ринку готельних послуг, що почав поступово наблизитись до світових стандартів. В умовах становлення ринкової економіки подальший розвиток готельного господарства вимагає підвищення конкурентоспроможності готельних підприємств на внутрішньому й світовому туристичному ринку. Проте неможливо розробити пропозиції, єдині для усіх готельних підприємств, які забезпечили б гарантований успіх. Рекомендації щодо удосконалення та розвитку готельного господарства найбільш доцільні для кожного конкретного ринку (міжнародного, внутрішнього, регіонального, місцевого). Тому в сучасних умовах значної нерівномірності розвитку регіонів України необхідно особливу увагу приділяти розробці регіональних стратегій розвитку готельного господарства, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності регіональних готельних комплексів.

Мета та завдання статті. Мета статті є висвітлення результатів узагальнення вітчизняного і світового досвіду та визначення особливостей функціонування міжнародних готельних мереж в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головним чинником, який приваблює до України іноземні компанії, що займаються готельним бізнесом, залишається низький рівень насичення і високий попит на готельні послуги. Український ринок щойно увійшов до стадії розвитку, і конкурентна боротьба на цьому неораному полі розпочнеться ще не скоро. На сьогодні в Україні існує маса збиткових готелів, що некладають у розвиток власної матеріально-технічної бази необхідних засобів. Подібні підприємства, що мають статус державної або комунальної власності, потрібно якнайшвидше передати новим господарям, які, не міняючи профілю закладів, візьмуться їх відновлювати.

Для іноземних компаній існує низка способів виходу на готельний ринок України. Будівництво нового готелю – це варіант, що найбільш підходить іноземним будівельним компаніям (забудовникам), бо вони мають можливість утілити свій проект повним чином і привернути відомого міжнародного оператора до управління готелем. Компанія (забудовник), зазвичай, погоджує проект готелю з її майбутнім оператором, що забезпечує повну відповідність будівлі готелю вимогам оператора. Проте цей варіант має низку недоліків, зокрема, виникає потреба в пошуку й отриманні майданчика під будівництво, в юридичному забезпеченні прав на земельну ділянку і в отриманні всіх узгоджень і дозволів. Ці труднощі часто зупиняють іноземні будівельні компанії.

Придбання існуючого готелю – також привабливо для компаній (забудовників), проте, в меншою мірою. У цьому випадку неминуче виникає питання реконструкції і переоснащення будівлі готелю і внутрішніх приміщень. Крім того, можлива низка складнощів з придбанням іноземною компанією або її українською дочірньою компанією земельної ділянки під таким готелем в Україні, якщо компанія-збудовник бажає придбати землю у власність.

Придбання частки участі або акцій в готелі – цей варіант також підходить для компаній (забудовників) або для довгострокових інвесторів у нерухомість (наприклад, фонди інвестування в нерухомість). Придбання готелю міжнародним оператором маловірогідно, оскільки більшість таких компаній сьогодні перейшли на систему управління готелями без придбання їх у власність. Придбання пайової участі або акцій у готелі може створити додаткові питання при забезпеченні фінансування проекту і, можливо, зажадає отримання дозволу Антимонопольного комітету України на таке придбання акцій або часток участі в українській компанії. Важливим є і той факт, що, набуваючи контроль над підприємством (на відміну від об'єкту нерухомості в чистому вигляді), інвестор ризикує отримати компанію з великим тягарем прихованих зобов'язань. У цій ситуації ретельний фінансовий і юридичний аудит просто необхідні [1].

Управління готелем як готельний оператор. Даний варіант ідеальний для міжнародних готельних операторів. Він не вимагає значних інвестицій і витрат з боку оператора, але для його здійснення необхідна наявність готелю, який би відповідав стандартам такого міжнародного оператора. Це часто неможливо через технічних обмежень самого готельного об'єкта. Тому бажано залучати оператора вже на ранніх стадіях розробки проекту готелю з тим, щоб побудований об'єкт повною мірою відповідав його стандартам. Такий системний підхід може бути дорожчим для компанії (збудовника) на первинному етапі, але він окупиться цілком у середньостроковій перспективі, тому що якісна організація роботи готелю є визначальним чинником залучення потенційних клієнтів. Це досягається шляхом узгодження інтересів оператора і власника готелю, що часто може призвести до певних розбіжностей, якщо не врегульовані відносини [2, с. 213].

Якісно відрізняється організація роботи міжнародних готельних операторів порівняно з вітчизняними або власниками готелів, які самостійно управляють своїми об'єктами. По-перше, це багаторічний досвід оператора на ринках інших країн. По-друге, це наявність менеджменту вищого класу, високоякісна і випробувана система підбору і підготовки персоналу. По-третє, це

наявність розгалуженої міжнародної системи і мережі резервування і продажу готельних послуг, який має загальні стандарти, сталу репутацію і свою клієнтуру. Окремо слід зазначити наявність відомого торгового знаку (бренду), який передбачає певний стандарт якості, що впливає на вибір клієнта.

Для підтримки іміджу та виконання своїх внутрішніх вимог і стандартів кожен міжнародний оператор має свою стандартну систему угод, які він зажадає укласти з власником готелю, інвесторами і навіть кредиторами, перш ніж розпочати управління готелем. Така система угод включає наступні елементи, а саме: рамкова угода про управління готелем стосується передавання всіх прав щодо організації роботи і управління готелем, включаючи фінансові питання (розпорядження засобами на банківських рахунках готелю), і базується на концепції невтручання власника в управління готелем. Міжнародні готельні оператори вважають за краще, щоб термін дії цієї угоди був приблизно 20 років. Однею зі сторін такої угоди завжди є нерезидент, а тому необхідно особливо уважно віднестися до питань валютного регулювання, оподаткування, вибору має рацію, яке регулюватиме угоду, а також місця й органу для вирішення суперечок між сторонами [3, с. 376].

До основних перешкод розвитку вітчизняного готельного господарства, які потребують усунення в контексті підготовки та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, доцільно віднести:

1. Недостатня кількість готелів унаслідок значних бар'єрів входження на ринок готельних послуг України. В Україні бракує близько 70 чотирьох та п'ятизіркових готелів (7 тис. номерів) та 400 тис. номерів у готелях нижчої категорії. Загалом згідно з договором, укладеного з офіційним агентством з розміщення учасників та гостей Євро-2012 туристичною компанією TUI Travel PLC лише для цільових груп чемпіонату має бути забезпечено 200 тис. готельних номерів. Показник забезпеченості готелями (кількість готельних місць на 1000 осіб) в Україні низький (при нормі 10 місць на 1000 осіб в Україні є лише 2,9 готельних місця (для порівняння: у Москві – 9,3; у Санкт-Петербурзі – 6,4; у Парижі – 38,4; у Відні – 25,6)). Водночас будівництво нових готелів в Україні ускладнюється:

– тривалою процедурою отримання земельних ділянок під будівництво (що призводить до більш активного розвитку торговельно-комерційних установ та комплексів, оскільки термін окупності інвестицій у такі об'єкти є коротшим, у той час як термін

окупності готелів та туристичних об'єктів часто перевищує 10...15 років);

– необхідністю отримання надмірної кількості дозволів та значними бюрократичними процедурами (що збільшує термін лише відкриття готелю до 2...5 років і більше, високим податковим тиском на підприємства готельної сфери);

– наявністю транзакційних видатків (які інколи складають до 50% капіталовкладень);

– надмірним рівнем ризику інвестицій унаслідок політичної та економічної нестабільності в країні.

Усе це перешкоджає розвитку готельного господарства, входженню на вітчизняний ринок відомих готельних операторів та створенню національних готельних мереж, які можуть забезпечити належний рівень послуг вимогливим туристам з усього світу.

2. Невідповідність цін рівню якості готельних послуг. Вартість проживання в українських готелях в 2...3 рази перевищує вартість проживання в готелях аналогічного рівня країн Європи, що зумовлено неналежним державним регулюванням цієї сфери (відсутній державний орган з обліку готелів та інших закладів, регулювання та контролю за їх діяльністю) та низьким рівнем диференціації готельних послуг (слаборозвинена мережа хостелів, мотелів, кемпінгів, пансіонатів тощо).

3. Відсутність розвинутої та офіційно облікованої мережі альтернативних засобів розміщення економічного класу (хостелів, малих та міні-готелів, апартаментів). Частково задовольнити попит на місця розміщення під час проведення Євро-2012 могли б малі готелі, апартаменти та хостели, вартість проживання у яких значно нижча. Проте мережа хостелів в Україні розвинена недостатньо, згідно з даними Всеукраїнської молодіжної хостел асоціації функціонує лише 27 хостелів (в Європі офіційно зареєстровано 18 тис. хостелів, з них 4,5 тис. об'єднані єдиною системою бронювання). На ринку готельних послуг згідно з даними Асоціації малих готелів та апартаментів України функціонує близько 2,5...3 тис. готельних підприємств малих форм (малих та міні-готелів, апартаментів), проте значна частка цього сегменту готельного господарства є „сірою”, тобто офіційно не обліковується як засоби розміщення.

4. Низький рівень конкуренції на готельному ринку внаслідок відсутності корпоративних стандартів управління якістю готельних послуг. Український готельний ринок характеризується незадоволеним попитом та обмеженою пропозицією як з боку іноземних готельних

мереж, так і українських готельєрів. На сьогодні в Україні існує лише один національний мережевий готельний оператор – Premier-Hotels, до складу якого входять сім готелів. Він являє собою об'єднання різних за концепцією та набором послуг готелів у великих ділових і туристичних центрах України. За рахунок специфіки кожного окремого готелю, мережі не доводиться вирішувати проблеми, пов'язані з уніфікованістю продукту, водночас об'єднання готелів у національну мережу дозволяє подвоїти конкурентну перевагу, пов'язану з позиціонуванням на ринку та впізнаванням бренду, також усі готелі користуються перевагами єдиної системи бронювання. Проте в Україні відсутні укрупнені національні готельні мережі більш низької категорії зі спільними корпоративними стандартами управління, які могли б гідно конкурувати з всесвітньо відомими готельними мережами. Зокрема в Україні активізувалося зростання інвестицій в розвиток готельної сфери з боку іноземних готельних операторів.

5. Недостатня кількість та неналежний рівень підготовки кадрів для готельного господарства. Сьогодні в Україні в туризмі фактично працює 35 тис. осіб, ще 120 тис. осіб – у готелях та інших закладах розміщення. Підготовку кадрів для туристичної галузі та готельного господарства здійснюють 146 навчальних закладів, з них лише шість (2 в Києві, по одному в – Ялті, Донецьку, Львові, Івано-Франківську) є класичними навчальними закладами туристичного спрямування з повноцінними тренувальними базами практики. Загалом у навчальних закладах на різних формах навчання щорічно готують близько 6500 спеціалістів для сфери туризму та готельного господарства (40% спеціалісти готельного господарства). Згідно зі світовою практикою функціонування 10 готельних номерів мають забезпечувати від 4 до 20 спеціалістів. Відповідно до початку Чемпіонату Європи з футболу Євро-2012 необхідно підготувати близько 150 тисяч фахівців. У цьому контексті найбільш гострими є декілька аспектів: недостатня кількість часу для підготовки необхідної кількості кадрів для потреб готельного господарства; брак навчальних закладів та несформованість системи підготовки/перепідготовки/підвищення кваліфікації спеціалістів; недостатня кількість кваліфікованих спеціалістів та викладачів з досвідом стажування або роботи за кордоном; брак кадрів середньої та нижчої обслуговуючої ланки (у т.ч. зі знанням іноземних мов), аніматорів; недостатня кількість практичних годин підготовки спеціалістів та практичних навчальних лабораторій-фірм, лабораторій-готелів, лабораторій-ресторанів на базі навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців туристично-готельного профілю.

6. Обмеженість практики використання електронних та автоматизованих систем бронювання готельних номерів та новітніх технологій у процесі здійснення обслуговування в готелях та інших закладах розміщення.

7. Непристосованість готелів та інших закладів розміщення до потреб людей з обмеженими фізичними можливостями. Мізерний відсоток готелів в Україні пристосований до потреб інвалідів, хоча відповідно до державних будівельних норм проектів цивільних будівель і споруд, 10% місць у готелі мають бути спеціально облаштовані для людей з особливими потребами. У контексті підготовки до Євро-2012 в умовах будівництва нових готелів обов'язково необхідно здійснювати контроль за дотриманням вимог пристосованості закладів розміщення для інвалідів.

8. Проблема завантаженості та утримання готелів та інших закладів розміщення після проведення чемпіонату Європи з футболу Євро-2012. Незважаючи на те, що в Україні існує незадоволений попит на готельні послуги, проте та кількість закладів розміщення, яка запланована для введення в експлуатацію до Євро-2012 є значно більшою, ніж потребує український туристичний ринок.

Висновки. Таким чином, обов'язковою умовою зростання капітальних вкладень є наявність в українській економіці сприятливого інвестиційного клімату. Сучасні умови економічного розвитку вимагають проведення активної політики щодо залучення прямих іноземних інвестицій. Іноземні інвестиції можуть здійснюватися у вигляді іноземної валюти, валюти України, будь-якої нерухомості або рухомого майна і пов'язаних з ним майнових прав, акцій, облігацій і інших цінних паперів, корпоративних прав, грошових вимог і права вимагати виконання договірних зобов'язань, гарантованих першокласними банками, прав здійснення господарської діяльності. Під час створення інвестиційного клімату, який сприяє залученню матеріальних і фінансових ресурсів у готельне господарство можна виділити мотиви, які є визначальний для ухвалення рішення про інвестування.

Для залучення внутрішніх інвестицій (національних) ключовою вимогою є зменшення оподаткування і гарантії забезпечення прав власності. Питання зниження оподаткування доцільно розглядати в аспекті зниження ставок на три основні види податку на додану вартість, податок на прибуток і нарахування на заробітну плату, оскільки ці види податкових платежів мають найбільшу питому вагу в структурі податків і прирівняних до них

обов'язкових платежів і фактично визначають загальний рівень оподаткування (так званий «податковий прес»). Зниження ставок дозволить забезпечити зменшення частини відчужуваного доходу та стимулюватиме зацікавленість у розвитку підприємництва в готельній сфері. Слід забезпечити єдність норм податкового режиму і господарського законодавства для всіх суб'єктів готельної діяльності, незалежно від країни походження капіталу і форм організації. Виконання цієї вимоги ставить рівні умови для національних і іноземних інвестицій.

Список літератури

1. Про туризм [Текст] : Закон України [від 15.09.95 р. №324 у редакції Закону України від 18.11.2003 р. №1282] // Вісник Верховної Ради України. – 2004. – С. 23–24.
2. Туризм і ресторанный бізнес: сучасні тенденції та перспективи розвитку [Текст] : міжнар. наук.-практ. конф. : [тези доп.] / відп. ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 350 с.
3. Бойко, М. Г. Організація готельного господарства [Текст] : підручник / М. Г. Бойко, Л. М. Гопкало. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 448 с.

Отримано 30.10.2011. ХДУХТ, Харків.
© Н.С. Герасимова, 2011.

УДК 336.74:658.1

Н.М. Гаркуша, канд. екон. наук
О.О. Горошанська, канд. екон. наук

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено питання удосконалення методики аналізу грошових потоків підприємств. Розглянуто особливості та взаємозв'язок грошових потоків. Систематизовано показники аналізу грошових потоків за етапами його проведення.

Исследуются вопросы совершенствования методики анализа денежных потоков предприятия. Рассмотрены особенности и взаимосвязь денежных потоков. Систематизированы показатели анализа денежных потоков по этапам его проведения.